พระศรีอริยเมตไตรย

วัดไลย์

ต.เขาสมอคอน อ.ท่าวุ้ง จ.ลพบุรี

คำนำ

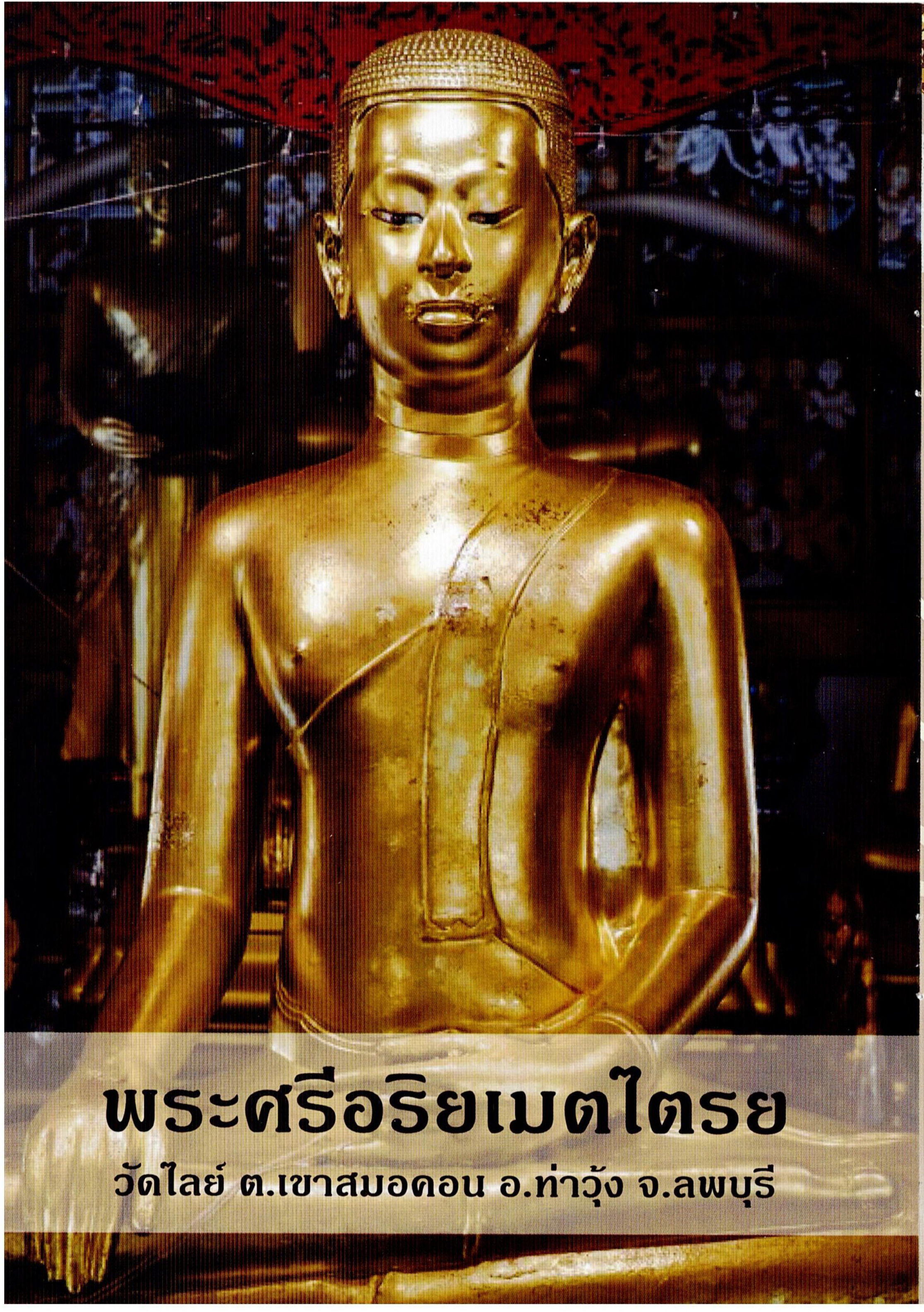
อันว่าประวัติ "พระศรีอริยเมตไตรย" หรือ "พระศรีอาริย์" วัดไลย์ ว่ากันมาว่าเดิมทีท่าน "จาร" ไว้ในใบลานเป็นอักษรขอม ต่อมาทางวัด (จะเป็นสมัยใดไม่ปรากฏ) ได้คัดลอกเขียนเป็นอักษรไทยไว้ในใบลาน สำหรับไว้แสดงแก่ญาติโยมผู้มีความเลื่อมใสศรัทธามากราบไว้นมัสการ มีความประสงค์ใคร่จะทราบประวัติของท่าน ต่อมาการมานมัสการสะดวกขึ้น ผู้มาไม่จำเป็นต้องค้างวันค้างคืนเหมือนแต่ก่อน ทางวัดจึงได้นำประวัติของท่านไปพิมพ์เป็นเล่มเพื่อผู้มีความประสงค์ใคร่รู้จะได้หาเช่าไปอ่านตามอัธยาศัย

เมื่อปี พ.ศ.๒๕๑๕ ทางวัดได้สร้างมณฑปเพื่อเป็นที่ประดิษฐานรูปหล่อพระศรีอาริย์โดยเฉพาะขึ้นมาหลังหนึ่ง แล้วเสร็จสมบูรณ์อัญเชิญมาประดิษฐาน ในปี พ.ศ. ๒๕๒๐ ที่มณฑปหลังนี้ ประตูทั้งสี่ทิศเป็นประตูไม้สักแกะสลักสวยงาม โดยเฉพาะประตูทิศตะวันออกได้แกะสลักประวัติพระศรีอาริย์ ไว้ทั้งสองบาน

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๓๘ ทางวัดพิจารณาเห็นว่า มณฑปที่ประดิษฐานพระศรีอาริย์ฯ ปัจจุบันคับแคบไม่สะดวกแก่ประชาชนผู้มากราบไว้นมัสการ จึงได้จัดสร้างวิหารขึ้นมาใหม่หลังหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ประดิษฐานอยู่ในปัจจุบันพร้อมทั้งวิหารคดโดยรอบ และอัญเชิญรูปหล่อพระศรีอาริย์มาประดิษฐานในปี พ.ศ. ๒๕๔๐

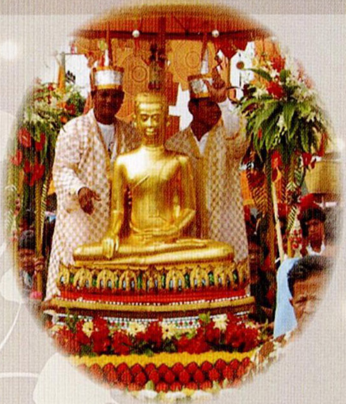
ในวิหารหลังใหม่นี้ ทางวัดได้ให้ช่างเขียนจิตรกรรมฝาผนังไว้โดยรอบ สวยงามมาก โดยเฉพาะผนังด้านทิศเหนือได้เขียนประวัติพระศรีอริยเมตไตรยตั้งแต่ต้นจนถึงพิธีการหล่อรูปจนเสร็จ และการสมโภชเป็นงานใหญ่

ฉะนั้น ท่านสาธุชนทั้งหลายผู้ใคร่จะทราบประวัติ "พระศรีอริยเมตไตรย" หรือ "พระศรีอาริย์" วัดไลย์แล้ว ท่านก็สามารถจะอ่านจากหนังสือประวัติฯ เล่มนี้ หรือถ้าท่านมานมัสการก็สามารถไปชมจากภาพแกะสลักที่บานประตูมณฑปที่เคยเป็นที่ประดิษฐานมาก่อน หรือชมจากภาพจิตรกรรมฝาผนังในวิหาร ซึ่งเป็นที่ประดิษฐานอยู่ในปัจจุบันนี้ตามอัธยาศัยของทุกท่าน

พระศรีอริยเมตไตรย

วัดไลย์ ต.เขาสมอคอน อ.ท่าวุ้ง จ.ลพบุรี

พระศรีอริยเมตไตรย

ตำนานพระศรีอริยเมตไตรย คือ เรื่องราวที่มีการเล่าขานสืบต่อกันมาจากอดีตสู่ปัจจุบัน เรื่องราวของตำนานเป็นสัมมานุสติต่อพุทธศาสนิกชนทุกหมู่เหล่าได้สดับถึงผลแห่งการบำเพ็ญคุณความดี และการครองตนอยู่ในศีลธรรมอันดี และการครอบตนอยู่ในศีลธรรมอันดีจึงได้รับผลแห่งกุศลกรรม โดยตำนานของชาวบ้านท่าโขลง ต.เขาสมอคอน อ.ท่าวุ้ง จ.ลพบุรี มีความเชื่อว่า การมาจุติบนโลกมนุษย์ของพระศรีอาริยเมตไตรย์ในครั้งนี้ก็เพื่อทำนุบำรุงพุทธศาสนาของพระสมณโคดมพระศาสดาให้สถิตอยู่ยาวนานชั่วพุทธกาล

" ขอคุณความดี อัญเชิญ มายล
สงบสดับชั่วพุทธกาลคง อยู่ยั้ง
ผลแห่งกุศลกรรมจิต ช่วยส่ง
พุทธสมณโคดม สถิตอยู่ชั่วนิรันดร์กาล "

“พระศรีอริยเมตไตรย”

วัดไลย์ ต.เขาสมอคอน อ.ท่าวุ้ง จ.ลพบุรี

อดีต กาเล ในกาลครั้งหนึ่งมีสามีภรรยาคู่หนึ่งตั้งบ้านเรือนอยู่ที่หมู่บ้านท่าลาด แขวงเมืองปาวา เป็นหมู่บ้านที่อุดมสมบูรณ์ด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหาร ประชาชนทั้งหลายก็มั่งคั่งด้วยทรัพย์สมบัติศฤงคาร ต่างมีอาชีพในการทำไร่ ทำนา และค้าขาย ประชาชนทั้งหลายต่างอยู่เย็นเป็นสุขสบายตลอดมา

ฝ่ายสามีชื่อว่า บริสุทธกุมาร ภรรยาชื่อว่า ปทุมนารี ทั้งสองรักใคร่ทะนุถนอมกันฉันท์สามีภรรยาที่ดีทั่วไปจะพึงมีต่อกัน ประกอบการเลี้ยงชีพด้วยความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์สุจริต เว้นการเบียดเบียนผู้อื่นให้ได้รับความเดือดร้อน ได้รับความสุขสถาพร ตลอดมาสิ้นกาลช้านานแต่ทั้งสองครองรักกันมาช้านานจะได้มีบุตรธิดาสักคนหนึ่งก็หามิได้เหตุที่เธอทั้งสองประกอบอยู่ในสัมมาทิฐิ มีศรัทธาประสาทะความเชื่อความเลื่อมใสในพระบวรพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง ฉะนั้นเมื่อจะประกอบการกุศลสิ่งหนึ่งสิ่งใดแม้แต่น้อย เธอทั้งสองก็ตั้งความปรารถนาที่จะได้ซึ่งบุตรธิดาเป็นต้นประธาน

เมื่อทั้งสองได้กระทำกองการกุศลต่าง ๆ ยิ่ง ๆ ขึ้น ความปรารถนาที่จะได้บุตรก็แก่กล้าขึ้นทุกที จนบันดาลให้ร้อนไปถึงท้าวสหัสสนัยเทวราช ผู้เป็นจอมแห่งเทพยาดาทั้งหลาย พระองค์ทรงทราบด้วยทิพยจักษุว่าเป็นเพราะบริสุทธกุมารและปทุมนารี สองสามีภรรยามีความปรารถนาจะได้ซึ่งบุตร ได้กระทำกองการกุศลเป็นจำนวนมาก เธอทั้งสองประกอบด้วยกุศลศรัทธา กระทำแต่กุศลกรรม ไม่เบียดเบียนตนและผู้อื่นให้ได้รับความเดือดร้อนด้วยประการใด ๆ เมื่อพระองค์ทรงทราบเช่นนี้แล้วจึงทรงดำริว่าจะทำความปรารถนาของเธอทั้งสองให้สำเร็จสมประสงค์ พระองค์จึงเสด็จไปสู่สวรรค์ชั้นดุสิต ซึ่งเป็นที่ประทับของพระศรีอริยเมตไตรยเทพบุตรบรมโพธิสัตว์ เมื่อเสด็จถึงแล้วทรงทำความคารวะซึ่งกันและกัน ตรัสสนทนาเป็นธรรมสากัจฉาตามสมควรแล้ว จึงทรงเชื้อเชิญพระศรีอริยเมตไตรยเทพบุตร เพื่อจะให้ไปทรงถือกำเนิดในมนุษยโลกด้วยพระดำรัสว่า “ข้าแต่ท่านผู้นิรทุกข์ ประกอบด้วยความสุขเกษมสำราญนิราศภัย บัดนี้พระศาสนาพระจอมไตรสมณโคดม บรมสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ล่วงเลยมากแล้ว ถ้ากระไรขออัญเชิญพระองค์เสด็จจากดุสิตสวรรค์สู่มนุษยโลก เพื่อเป็นเยี่ยมเยือนพระพุทธศาสนาจะได้ช่วยสงเคราะห์แนะนำอบรมสั่งสอนมหาชนทั้งหลายให้ดำรงมั่นอยู่ในกุศลศรัทธาให้มีวิริยะ อุตสาหะในการที่จะประกอบกุศลกรรมยิ่ง ๆ ขึ้นไป ทั้งพระศาสนาของพระจอมไตรอรหันต์สัมมาสัมพุทธเจ้าก็จะได้ถาวรวัฒนายิ่ง ๆ ขึ้นไปเป็นที่เฉลิมฉลองศรัทธาของมหาพุทธบริษัท เขาทั้งหลายจะได้พากันตัดเสียซึ่งห้วงวัฏฏะ มุ่งอมตะมหานครนฤพานอันเป็นแดนเกษมสำราญ เป็นเบื้องหน้าในอนาคตกาล ขออัญเชิญพระองค์เสด็จไปถือปฏิสนธิในคัพโภทรของนางปทุมนารี ซึ่งเป็นผู้ประกอบด้วยคุณธรรม เป็นสัมมาทิฐิเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง ขอพระองค์โปรดรับคำเชิญเสด็จไปอนุเคราะห์เธอด้วยเถิด”

เมื่อพระศรีอริยเมตไตรยเทพบุตรได้สดับพระดำรัสเช่นนั้นแล้วจึงตรัสถามว่า “ดูก่อนท้าวสักกเทวราช บัดนี้พระศาสนาของสมเด็จพระสมณโคดมสัมพุทธเจ้าล่วงไปเท่าไรแล้ว” ท้าวสักกเทวราชตรัสตอบว่า “บัดนี้พระศาสนาล่วงไปมากแล้ว เพราะเหตุนี้ข้าฯ จึงใคร่ขออัญเชิญพระองค์เสด็จไปยังมนุษยโลกจะได้ช่วยเติมศรัทธาประสาทะของมหาชนพุทธบริษัททั้งจะเป็นเหตุให้พระบวรพุทธศาสนาถาวรวัฒนารุ่งเรืองตลอดไปถ้วนห้าพันวัสสาตามคติพุทธทำนาย”

พระศรีอริยเมตไตรยตรัสว่า *“ดูก่อนองค์อัมรินทราธิราชถ้าดังนั้นข้าฯ จะลงไปยังมนุษยโลกตามคำเชิญขอเพิ่มเติมกุศลศรัทธาแก่มหาชนพุทธบริษัทให้มีวิริยะอุตสาหะพากเพียรพยายามในการทำกุศลกรรมความดีทั้งหลาย อันจะเป็นมรรคาที่จะพาไปให้ได้ประสบพบพระศาสนาของข้าฯ ในอนาคตกาล และจะได้อบรมสั่งสมบารมีของอาตมาเองให้ยิ่งๆ ขึ้นไป”* เมื่อพระศรีอริยเมตไตรยตรัส ดังนั้นแล้วท้าวสักกเทวราชจึงทูลลาเสด็จกลับสู่ดาวดึงส์เทวโลก

ในมงคลสมัย วันเมื่อพระศรีอริยเมตไตรยบรมพงศ์โพธิสัตว์เสด็จจุติจากดุสิตเทวสถาน นางปทุมนารีผู้เป็นภรรยาของบริสุทธกุมารกำลังนอนหลับสนิทอยู่เวลาปัจจุบันสมัยใกล้รุ่ง นางเกิดนิมิตฝันไปว่าได้ทอดทัศนาเห็นพระสุริยาทิตย์กำลังอุทัยไขรัศมีขึ้นมาทางบูรพาทิศ แล้วได้เลื่อนลอยมาสู่มุขประเทศ คือ ปากของนาง เมื่อนางได้ทัศนาเห็นพระสุริยาทิตย์เช่นนั้นก็เกิดปฏิพัทธ์รักใคร่ มีจิตอยากจะได้ไว้เชยชมเป็นอย่างยิ่ง นางจึงไขว่คว้าเอาดวงพระสุริยาทิตย์ ซึ่งมีรัศมีสว่างรุ่งโรจน์นั้นกลืนกินลงไปในอุทร เมื่อนางจะกลืนกินลงไปแล้ว ปรากฏว่าเกิดความอิ่มอาบซาบซ่านในอุทรยิ่งนัก และเกิดปีติปราโมทย์

เป็นที่สุดจะหาครั้งใดที่จะมีความสุขเหมือนครั้งนี้หามิได้ เมื่อนางตื่นขึ้นมาก็เป็นเวลาใกล้รุ่งสว่าง ครั้นเวลาเช้าจึงเล่าถึงนิมิตนั้นให้สามีฟังตั้งแต่ต้นจนจบ

ฝ่ายบริสุทธกุมาร เมื่อได้ฟังภรรยาเล่าถึงเช่นนั้นได้พิจารณาไปแล้ว มีความดีใจด้วยคิดว่าครั้งนี้ตัวเราเห็นทีจะได้บุตรสมความปรารถนาเป็นแน่แท้ ทั้งบุตรนี้คงจะเป็นผู้มีบุญญาธิการอันยิ่งใหญ่ ปรากฏแก่มหาชนไปทั่วทุกทิศานุทิศ ดุจพระอาทิตย์ส่องสว่างไปทั่วสากลโลก ฉะนั้นจึงกล่าวกะภรรยาว่าคงจะเป็นลาภอันประเสริฐของพวกเราทั้งหลายแล้ว ครั้งนี้เห็นทีท้าวสักกเทวราชจะทรงประทานความปรารถนาของพวกเราทั้งสองให้สำเร็จดังที่ตั้งไว้ คือเราคงจะได้บุตรเป็นหน่อเนื้อเชื้อไขแห่งผู้มีบุญญาธิการ

นับแต่วันนั้นเป็นต้นมา นางปทุมนารีก็ตั้งครรภ์สามีและวงศาคณาญาติทั้งหลายต่างช่วยกันให้การบริบาลรักษาเฝ้าทะนุถนอมมิให้นางได้รับความอนาทรร้อนใจสิ่งใด ๆ เลย ครั้งนางตั้งครรภ์มาได้กำหนดทศมาส พระศรีอริยเมตไตรยเทพบุตรก็ประสูติจากครรภ์โภทรของมารดาบรรดาวงศาคณาญาติทั้งหลายต่างพากันมาห้อมล้อมพร้อมเพรียงกัน ช่วยกันประคับประคองอาบน้ำชำระล้างครรภ์มลทินเป็นอันดี ขัดสีฉวีวรรณและไล้ทาด้วยสุคนธชาติของหอม เสร็จแล้วยังกุมารให้นอนเหนือที่นอนที่จัดเตรียมไว้เป็นอันดี บิดามารดาพร้อมด้วยบรรดาญาติทั้งหลายได้ปรึกษาหารือกันในการที่จะขนานนามบุตรน้อยนั้นว่ากระไร จึงได้พร้อมใจกันขนานนามว่า “ศรี” อันเป็นมงคลนามว่ากุมารนี้เกิดมาเพื่อความเป็นสิริมงคล เป็นที่รักใคร่ของมารดาบิดาและวงศาคณาญาติทั้งหลายทั้งจะได้เป็นศรีสง่าเชิดชูวงศ์ตระกูลสืบต่อไป

บริสุทธกุมารและนางปทุมนารี ได้ช่วยกันทะนุถนอมเลี้ยงดูกุมารเป็นอย่างดีให้ได้รับแต่ความสุขสนุกสบายตลอดมาจวบจนอายุกุมารได้ประมาณ ๗ ปี

ด้วยบริสุทธกุมารและนางปทุมนารีมีอาชีพในการทำนา อยู่มาวันหนึ่งนางปทุมนารีได้ไปสู่นา เพื่อทำการไล่นกหนูและบรรดาสัตว์ทั้งหลายที่จะทำอันตรายแก่ข้าวในนา พระโพธิสัตว์ได้ขออนุญาตมารดาติดตามไปด้วย เพื่อจะช่วยไล่นกและสัตว์ทั้งหลายที่เคยมากัดกินทำอันตรายแก่ข้าวในนา จะได้พากันมากัดกินเหมือนกาลก่อนก็หามิได้ เป็นที่อัศจรรย์แก่มารดาเป็นยิ่งนัก ในขณะที่พระโพธิสัตว์อยู่ที่นากับมารดา ในวันนั้นเธอได้ทัศนาเห็นฝูงปลาเป็นอันมากว่ายน้ำไปมาอยู่ที่ชายนา จึงได้ออกปากว่าวันนี้เราจะตกปลา จึงได้แสวงหาเบ็ดและเหยื่อได้มาพร้อมแล้ว จึงเอาเหยื่อมาเกี่ยวที่เบ็ดทอดสายลงไปในกระแสน้ำพร้อมกับอธิษฐานว่า *"หากปลาตัวใดไม่เคยเป็นอาหารของข้าพเจ้าแล้วไซร้ ขอปลาตัวนั้นจงมากินเหยื่อที่เบ็ดนี้เถิด ถ้าปลาตัวใดไม่เคยเป็นอาหารของข้าฯ ขอปลาตัวนั้นจงอย่ามากินเหยื่อนี้เลย เพราะมันมีเบ็ดคมกล้าจะเกี่ยวเอาปากของเจ้าให้ได้รับบาดเจ็บปวด"* ในขณะนั้นมีปลาดุกตัวหนึ่งอาจสามารถใช้ชีวิตเป็นทาน จึงว่ายเข้าไปคาบเหยื่อที่เบ็ดนั้นมา เมื่อพระโพธิ์สัตว์รู้ว่ามีปลากินเหยื่อที่เบ็ดเช่นนั้น จึงวัดคัดเบ็ดขึ้นมา ปรากฏว่ามีปลาดุกติดขึ้นมาตัวหนึ่ง แต่เป็นที่น่าอัศจรรย์ที่ปรากฏว่าปลาดุกนั้นกลับร้องด้วยความเจ็บปวดเป็นภาษามนุษย์ว่า *"อุ๊ย เจ็บจริงพระเจ้าข้า พระเจ้าข้าเจ็บจริงๆ"* เมื่อพระโพธิสัตว์ได้ฟังเช่นนั้นก็เกิดความสงสัยแปลกใจว่าเป็นด้วยเหตุใดจึงทำให้ปลาดุกตัวนี้ร้องเป็นภาษามนุษย์ คิดต่อไปควรที่เราจะไปถามท่านผู้รู้ ผู้ประกอบด้วยปัญญาสามารถคงจะรู้แจ้งถึงเหตุอัศจรรย์ในครั้งนี้

พระกุมารโพธิสัตว์เมื่อกลับมายังเคหาแล้ว จึงบอกเรื่องนั้นแก่บิดามารดาของตน ทั้งสองเกิดความประหลาดใจสงสัยไม่ทราบว่าจะมีเหตุดีเหตุร้ายประการใด จึงได้จัดเตรียมดอกไม้ธูปเทียนเภสัชอังคาสแล้วพากันไปยังอาวาสวัดไลย์ ซึ่งเป็นอารามที่อยู่ในหมู่บ้านท่าลาดใกล้กับเคหสถานของตน ครั้นถึงแล้วจึงเขาสู่ที่ใกล้ กราบนมัสการพระสงฆ์ผู้เป็นใหญ่ เป็นประธานในอาวาสวัดไลย์พร้อมกับถวายดอกไม้ธูปเทียน และศิลานเภสัช พระผู้เป็นเจ้าจึงถามว่า *“ดูก่อนอุบาสกอุบาสิกาทั้งหลาย เธอทั้งหลายมีธุระสิ่งใดหรือจึงได้มาหาอาตมาในวันนี้”* บริสุทธกุมารและนางปทุมนารี จึงได้เล่าความตั้งแต่ต้นที่ตนทั้งสองไม่มีบุตรธิดา เพราะความปรารถนาใครจะได้บุตร เมื่อจะประกอบกองการกุศลสิ่งอันใดก็ตั้งจิตต์อธิษฐานใคร่จะได้แต่บุตรธิดา ตลอดถึงความฝันที่นางปทุมนารีได้นิมิตฝันไปก่อนเมื่อจะตั้งครรภ์กุมารตลอดถึงความอัศจรรย์ เมื่อกุมารไปตกปลา ปลากับร้องไห้เป็นภาษามนุษย์ในวันนี้ พร้อมกับเล่าว่าเรื่องนี้เป็นที่น่าอัศจรรย์เป็นยิ่งนัก ขอให้พระคุณเจ้าโปรดกรุณาทำนายดูว่าจะมีเหตุดีหรือร้ายเป็นประการใด

พระผู้เป็นเจ้าผู้เป็นประธานสงฆ์ในอารามวัดไลย์นั้น ครั้นได้รับฟังเรื่องราวต่างๆ ที่ทั้งสองสามีภรรยาเล่าให้ฟังแล้วนั้นจึงได้พิจารณาไปดูมูลเหตุก็ได้ทราบว่าอันว่ากุมารนั้นเป็นผู้ประกอบด้วยบุญญาบารมีหาใช่บุคคลสามัญธรรมดาไม่ หากเป็นหน่อเนื้อเชื้อบรมพงศ์โพธิสัตว์ พระองค์เสด็จลงมายังมนุษยโลกก็เพื่อจะทรงบำเพ็ญบารมีโพธิญาณ และเพื่อจะทรงอนุเคราะห์มหาชนพุทธบริษัทฯ ให้ดำรงมั่นอยู่ด้วยศรัทธาประสาทะในพระรัตนตรัย อันจะเป็นเหตุให้สำเร็จพระโพธิญาณในอนาคตกาลต่อไป เมื่อทราบเช่นนั้นแล้วจึงคิดว่าหากอาตมาจะทำนายทายทักให้พิศดารตามมูลเหตุก็เกรงว่ากิตติศัพท์อันนี้จะขจรขจายไปเป็นที่แตกตื่นโกลาหลแก่มหาชนพุทธบริษัททั้งหลาย ควรที่อาตมาจะทำนายพอให้หายเหตุที่กังขาสงสัย และเป็นที่เบิกบานร่าเริงใจแก่ทั้งสองก่อน เมื่อคิดดังนั้นแล้วจึงกล่าวกับคนทั้งสองว่าดูก่อนท่านทั้งสอง อันว่าบุตรของท่านผู้นี้เป็นผู้มีบุญญาธิการอันได้อบรมสั่งสอนไว้มากในอดีตชาติที่ล่วงแล้วมา อาตมาพิจารณาเห็นว่าเธอไม่เหมาะสมที่จะอยู่เป็นฆราวาสครองเรือนต่อไป ถ้ากระไรก็ขอให้เธอได้บรรพชาอุปสมบทในพระพุทธศาสนาต่อไปจะได้ปรากฏเกียรติคุณเจริญรุ่งเรืองในพระบวรพุทธศาสนา เป็นที่ศรัทธา

ประสาทะของมหาชนพุทธบริษัทสืบไป สองสามีภรรยาได้ฟังคำพยากรณ์ของพระคุณเจ้าเช่นนั้นก็เกิดปีติโสมนัสอย่างยิ่ง จึงพร้อมกันมอบกุมารแก่พระผู้เป็นเจ้าเพื่อให้กุมารบรรพชาต่อไป

ฝ่ายพระศรีอริยเมตไตรยบรมโพธิสัตว์ ครั้นได้บรรพชาเป็นสามเณรในพระบวรพุทธศาสนาแล้ว ก็อุตสาหวิริยะเล่าเรียนศึกษาพระธรรมวินัยด้วยพระปัญญาบารมีของพระโพธิสัตว์ มิช้าก็เป็นผู้แตกในคัมภีร์พระไตรปิฎก คือ เป็นผู้มีความรอบรู้ในพระวินัย พระสูตร และพระอภิธรรม สามารถที่จะวิสัชนาตัดความสงสัยของมหาชนพุทธบริษัทผู้ยังมีความกังขาสงสัยเสียได้ ทำให้เกิดศรัทธาประสาทะความเชื่อ ความเลื่อมใสศรัทธาในพระบวรพุทธศาสนา ยินดียิ่งในการให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนายิ่งๆ ขึ้นไป จำเดิมแต่บรรพชามา พระโพธิสัตว์ได้ปฏิบัติกรณียกิจต่างๆ มิได้ขาดตกบกพร่อง ได้เจริญความเพียรอบรมบารมีโพธิญาณอยู่ ณ อารามวัดไลย์จวบจนอายุได้ ๒๐ ปีบริบูรณ์

เมื่อพระโพธิสัตว์ศรีอาริเมตไตรย์มีชนมายุครบที่จะอุปสมบทเป็นพระภิกษุได้ จึงได้รับการอุปสมบท ณ อารามวัดไลย์นั้น พระองค์ได้รับการอุปสมบทแล้วจะได้ตั้งอยู่ในความประสาทะแม้แต่น้อยหนึ่งก็หามิได้ พระโพธิสัตว์ได้เจริญพุทธบารมีอยู่ ณ อารามวัดไลย์นั้น กาลต่อไปจึงได้เป็นใหญ่ เป็นประธาน เป็นอาจารย์แนะนำอบรมสั่งสอนภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา มหาชนพุทธบริษัท สืบมา

ในกาลครั้งนั้นยังมีบุรุษแก่ผู้หนึ่ง ซึ่งมีนามปรากฏว่า "ตาสุวี" เป็นผู้มีปกติอาศัย ณ หมู่บ้านแห่งหนึ่งในแคว้นแดนเมืองพารา เป็นผู้ประกอบด้วยกุศลศรัทธาสัมนาปฏิบัติพร้อมตัวบุตรภรรยาประกอบการงานเลี้ยงชีพโดยสุจริตมีศรัทธาเลื่อมใสในพระรัตนตรัยอย่างมั่นคงตลอดมา เมื่อจะทำกองการกุศลใดๆ ก็ตั้งความปรารถนาขอให้ได้พบพระศรีอาริเมตไตรย์ทุกครั้ง ตาสุวีได้ประกอบกองการกุศลน้อยใหญ่ และได้ตั้งสัจอาธิษฐานเช่นนั้นมาช้านานจนล่วงเลยปัจฉิมวัยมีอายุได้ประมาณ ๘๐ ปี ก็มิได้มีความท้อถอยในศรัทธาประกอบการกุศลมีการให้ทาน รักษาศีลเจริญภาวนา เป็นต้นตลอดมา อยู่มาวันหนึ่งเป็นวันอุโบสถ ๑๕ ค่ำ ตาสุวีก็ได้มาสมาทานอุโบสถรักษาอยู่เป็นปกติ ครั้นถึงเวลาเย็นใกล้ค่ำ

ก็เกิดเวทนาถึงความสงสัยในชีวิตว่า ตัวเราคงมีชีวิตอยู่ต่อไปอีกไม่นานแล้ว เพราะว่าบัดนี้ อายุของเราก็สมควรไม่ทราบว่าจะต้องตายลงในวันใด จึงเรียกบุตรภรรยามาสู่ที่ใกล้แล้ว กล่าวว่า *"ถ้าหากว่าเราได้ตายจากโลกนี้ไปแล้ว ขอพวกเธอทั้งหลายจงอย่าได้ตั้งอยู่ในความประมาท จงเป็นผู้มีศรัทธามั่นคงในพระรัตนตรัย หมั่นประกอบกองการกุศลมีให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา เป็นต้น อย่าได้ขาดเพราะสิ่งนั้นจะเป็นหนทางทำให้เธอทั้งหลายได้ประสบกับความสุขเกษมสำราญ จะได้ประสบพบพระศรีอริยเมตไตรยในอนาคตกาลภายหน้า ถ้าหากเราจะถึงแก่มรณกรรมในวันนี้ไซร้ ขอพวกเธอทั้งหลายจงอย่าเพิ่งได้กระทำการฌาปนกิจสรีระของเราก่อน จงผ่อนรั้งรอไว้สัก ๗ ราตรี เมื่อครบกำหนดไซร้ จงขอให้ชักชวนกันมาทำการฌาปนกิจสรีระของเราเสียเถิด"*

ตาสุวีเมื่อได้สอนสั่งบุตรภรรยาของตนเช่นนั้นแล้ว ก็ตั้งสติมั่นไม่ฟั่นเฟือนระลึกถึงกุศลขันธ์ต่างๆ ที่เคยได้บำเพ็ญมาแต่กาลก่อน ตลอดถึงอุโบสถศีลที่ได้บำเพ็ญให้เป็นไป ขณะนี้ก็เกิดปีติยินดีเป็นอย่างยิ่ง แล้วตั้งจิตระลึกถึงพระศรีอริยเมตไตรย กระทำสัจจาธิษฐานว่า *"ขอเดชะด้วยอำนาจศีล ทาน และกองการกุศลต่างๆ ที่ข้าพเจ้าได้สั่งสมอบรมมาตั้งแต่อดีตชาติจนถึงปัจจุบันชาตินี้ ถ้าหากข้าฯ จะต้องถึงแก่อนิจกรรมในครั้งนี้แล้วไซร้ ด้วยอำนาจแห่งกุศลขันธ์ที่ข้าฯ ได้กระทำมาแล้วนั้น จงนำข้าฯ ให้ได้บังเกิดในสุคติโลกสวรรค์ ขอให้ได้ประสบพบพระศรีอริยเมตไตรย ตามที่ข้าฯ ได้ปรารถนามาแล้วด้วยเถิด"*

เมื่อตาสุวีได้กระทำสัจจาอธิษฐานดังนั้นแล้ว มิช้าก็กระทำกาลกิริยาใน ท่ามกลางศรัทธาจิตต์ ก็ได้ไปบังเกิดบนสวรรค์ดาวดึงส์เทวโลก ในทันใดนั้นสมมโนรถความปรารถนา ดุจบุคคลที่นอนหลับแล้วกลับตื่นขึ้น ฉะนั้นเสวยทิพย์สมบัติอันโอฬารพร้อมด้วยนางเทพอัปสรทั้งหลายเป็นบริวาร แต่ดวงจิตที่ปรารถนาจะได้พบพระศรีอริยเมตไตรยนั้นจะหลงลืมไปก็หามิได้ เพราะเหตุนั้นไซร้เทพบุตร สุวีจึได้ท่องเที่ยวไปในดาวดึงส์เพื่อหวังจะได้ประสบพบพระองค์ แต่ได้พยายามเที่ยวไปจนทั่วก็หาได้พบพระองค์ไม่ จึงคิดที่จะเข้าไปทูลถามท้าวสักกเทวราชว่า บัดนี้พระศรีอริยเมตไตรยประทับอยู่ ณ ที่ใด เมื่อคิดได้ดังนั้นแล้วจึงไปสู่ที่ใกล้แล้วทูลถาม

ท้าวสักกเทวราชทรงสดับคำทูลถามเช่นนั้นแล้ว จึงตรัสตอบว่า "ดูก่อนเทพบุตร ท่านเพิ่งขึ้นมาจากมนุษยโลก ท่านไม่ได้พบพระศรีอริยเมตไตรยดอกหรือ เพราะเวลานี้ พระองค์ได้ลงไปถือกำเนิดยังมนุษยโลก ได้บรรพชาอุปสมบทเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา เจริญพรหมจรรย์สิกขาบทศีลขันธ์บารมีอินทรีย์สังวรเพื่อประโยชน์ยังบารมีโพธิสัตว์ให้ถาวรวัฒนายิ่งๆ ขึ้นไป ทรงจำพรรษากาลอยู่ ณ อารามวัดไลย์ ได้อาศัยโคจรบิณฑบาตยังหมู่บ้านท่าลาด แขวงเมืองปาวา"

เมื่อตาสุวีเทพบุตรได้ฟังพระดำรัสของท้าวสักกเทวราชเช่นนั้นแล้ว จึงกราบทูลว่า "ข้าแต่ท้าวสักกเทวราชถ้ากระนั้นไซร้ข้าพระองค์ใคร่จะทูลลากลับสู่มนุษยโลกอีก เพื่อที่จะไปแสวงหาองค์พระศรีอริยเมตไตรยให้พบจะได้เพิ่มพูลบุญบารมียิ่งๆ ขึ้นไป แต่ทำไฉนจึงจะทราบได้ว่าผู้ใดคือ องค์พระศรีอริยเมตไตรย"

ท้าวสักกเทวราชจึงพระราชทานดอกมณฑาทิพย์ อันเป็นเครื่องสักการะของสวรรค์ให้แก่ตาสุวีเทพบุตร แล้วตรัสว่า "ดูก่อนเทพบุตรอันดอกทิพย์มณฑานี้เป็นของสวรรค์ ผู้ใดอื่นเว้นจากพระศรีอริยเมตไตรยแล้วจะได้ทัศนาการเห็นก็หามิได้ ท่านจงกลับไปยังมนุษยโลกแล้วนำเอาดอกทิพย์มณฑานี้ถวายแก่พระองค์เถิด" เมื่อตรัสบอกดังนั้น พระองค์จึงตรัสบอกหนทางที่จะไปแสวงหาพระศรีอริยเมตไตรยแก่ตาสุวีเทพบุตรนั้น

ตาสุวีเทพบุตรได้ฟังพระดำรัสเช่นนั้นแล้วสุดแสนจะดีใจ จึงรีบรับดอกทิพย์มณฑาแล้วทูลลาท้าวสักกเทวราชจุติจากดาวดึงส์สวรค์กลับมาในร่างกายเดิมของตนในเวลาวันนั้น นับจากวันที่ตาสุวีได้ทำกาลกิริยาตายไปก็พอครบกำหนด ๗ วัน แต่ร่างกายของตาสุวีจะเป็นอันตรายเปื่อยเน่าไปก็หามิได้ เมื่อตาสุวีกลับฟื้นคืนชีวิตขึ้นอีกครั้งหนึ่งจึงได้ร้องเรียกบุตรและภรรยาให้มาช่วยให้แกได้ลุกขึ้นมาด้วย ฝ่ายบุตรและภรรยาพร้อมด้วยหมู่ญาติทั้งหลายเมื่อได้ยินเช่นนั้นต่างก็พากันอัศจรรย์ใจเป็นอย่างยิ่ง แต่เมื่อทุกคนทราบว่าตาสุวีได้กลับฟื้นคืนชีพขึ้นมาเช่นนั้นก็พากันดีใจ รีบช่วยกันเข้าไปแก้ด้ายตราสังพยุงให้ลุกนั่ง และขัดถูชำระร่างกายให้สิ้นมลทินเป็นอันดีแล้วพากันทำอัญชลีกราบขอขมาโทษได้สนทนาถามถึงเรื่องราวต่างๆ ที่ได้ประสบมา ตาสุวีเมื่อได้ฟังบุตรภรรยาและญาติๆ ทั้งหลายถามถึงเรื่องราวเช่นนั้นก็พยายามคิดถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่ผ่านมาแล้วจึงเล่าเรื่องทั้งหลายให้หมู่ญาติได้ฟัง เริ่มตั้งแต่วันที่ได้ทำกาลกิริยาตายไปบังเกิดยังดาวดึงส์เทวโลกได้เที่ยวแสวงหาพระศรีอริยเมตไตรย และได้เข้าเฝ้าทูลถามท้าวสักกเทวราชจริงดังกล่าวว่านอกจากพระศรีอริยเมตไตรยแล้วจะมีผู้ใดผู้หนึ่งมองเห็นดอกทิพย์มณฑานี้ไม่มี มหาชนทั้งหลายเมื่อได้ฟังเช่นนั้นต่างก็พากันโสมนัสยินดีเป็นที่สุด จึงพากันทำอัญชลีแล้วให้สาธุการขึ้นพร้อมกัน

จำเดิมแต่นั้นมา ตาสุวีจึงได้นุ่งห่มผ้าขาว สมาทานศีล ๘ ประการ รักษาปฏิบัติอยู่เป็นนิตย์มิได้ขาด และได้นามปรากฏว่า “ตาทิพย์มณฑา” สืบมาตามนิมิตรที่ท้าวสักกเทวราชทรงประทานดอกมณฑาทิพย์มาจากดาวดึงส์สวรรค์

ในกาลต่อมา ในวันหนึ่งตาทิพย์มณฑาได้เรียกบุตรภรรยามาพร้อมกันแล้วกล่าวว่า *“ดูก่อนเจ้าทั้งหลายผู้เป็นที่รักของเรา เจ้าได้กระทำกองการกุศลมาเป็นอันมาก และในการทำการกุศลนั้นก็ได้ตั้งความปรารถนาเพื่อให้ได้พบพระศรีอริยเมตไตรย จนกระทั่งได้ทำกาลกิริยาตายไปและได้ไปบังเกิดในดาวดึงส์สวรรค์ได้เสวยทิพย์สมบัติ ได้รับความสุขเกษมสำราญเป็นอย่างยิ่ง แต่เพราะความปรารถนาที่จะได้พบพระศรีอริยเมตไตรยยังไม่สำเร็จ เราจึงได้กลับมายังมนุษยโลกอีก บัดนี้ควรที่เราจะไปเที่ยวสืบหาพระองค์ตามที่ท้าวสักกเทวราชตรัสประทานมาเพื่อที่จะได้ความปรารถนาให้สำเร็จสมมโนรถที่ตั้งไว้*

อนึ่งเมื่อเราเดินทางไปเพื่อแสวงหาพระศรีอริยเมตไตรยแล้วขอพวกเจ้าทั้งหลาย จงอย่าตั้งอยู่ในความประมาท จงครอบครองรักษาเคหสถานบ้านเรือนและทรัพย์สมบัติทั้งหลายให้จงดี และจงปฏิบัติสงเคราะห์ซึ่งกันและกันให้ได้ความสุขเกษมสำราญตลอดไป ส่วนตัวเราจะขอลาเจ้าทั้งหลายไปสืบแสวงหาองค์พระศรีอริยเมตไตรยสืบต่อไป"

เมื่อบุตรภรรยาของตาสุวีได้ฟังเช่นนั้นต่างก็พากันอนุโมทนายินดีเป็นอย่างยิ่ง จึงได้ช่วยกันจัดแจงทรัพย์สินเงินทองที่จำเป็นในการเป็นเสบียงเดินทางเป็นอันมากลงบรรทุกในนาวา ครั้นจัดเตรียมเสร็จแล้วจึงพูดกะบิดาว่า *"ข้าแต่บิดาสิ่งที่จำเป็นใดที่จะต้องใช้ในการเดินทาง พวกข้าฯ ทั้งหลายได้ช่วยกันจัดเตรียมไว้เรียบร้อยพร้อมทุกอย่างแล้ว เมื่อท่านบิดาประสงค์จะเดินทางก็จงไปเถิด แต่เมื่อท่านบิดาไปแล้วได้พบพระศรีอริยเมตไตรยก็ขอจงได้อาราธนาพระองค์มาให้ข้าฯ ทั้งหลายได้นมัสการกราบไหว้พระองค์บ้างด้วย หวังว่าจะได้รับอบรมแนะนำสั่งสอนให้มีสติตั้งมั่นคงในกุศลศรัทธา อันจะเป็นเหตุให้ได้พบพระศาสนาของพระองค์ในอนาคตกาลภายหน้าหรือถ้ากระไรก็ขอโปรดได้แจ้งข่าวมาให้ข้าฯ ทั้งหลายได้ทราบด้วยเถิด"*

ตาทิพย์มณฑาครั้นได้ฟังบุตรภรรยากล่าวเช่นนั้น มีความปีติยินดีเป็นยิ่งนัก จึงได้กล่าวคำอำลาบุคคลทั้งหลายลงสู่เรือที่บุตรภรรยาจัดเตรียมไว้ให้นั้นแล้วล่องเรือมาตามลำแม่น้ำผ่านตามนิคมชนบทน้อยใหญ่มาเป็นจำนวนมาก เมื่อได้พบผู้คนในที่ใดก็ได้ถามถึงเรื่องที่ตนปรารถนา แต่ได้ล่องเรือมานั้นก็สิ้นเวลาหลายวัน จนกระทั่งวันหนึ่งเรือได้ล่องมาถึงแม่น้ำซึ่งได้แยกเป็นสองสายจึงเกิดความลังเลสงสัยว่า เราจะไปทางไหนดี ก็คิดได้ว่าเห็นทีที่เราจะต้องรอท่าคอยถามประชาชนผู้สัญจรไปมายังสถานที่นี้ให้ทราบเสียก่อน ก็พอดีในขณะนั้นมีบุรุษชาวบ้านผู้หนึ่งล่องเรือผ่านมาจึงถามว่า "อันบ้านนี้มีนามปรากฏว่ากระไร เป็นแว่นแคว้นเมืองใด และระยะทางอีกไกลหรือใกล้กว่าจะถึงเมือง" เมื่อบุรุษนั้นตอบว่า *"บ้านนี้มีชื่อว่าบ้านท่าลาด เป็นแว่นแคว้นแดนเมืองปาวา ถ้าจะประมาณระยะทางก็ยังอีกโยชน์กึ่งก็จะถึงเมือง"* ตาสุวีได้ฟังเช่น

นั้นก็มีความชื่นชมโสมนัสยินดียิ่งนักจึงกล่าวต่อไปอีกว่า “อันว่าวัดไลย์นั้นอยู่ไกลหรือใกล้จากที่นี่” เมื่อบุรุษนั้นบอกว่า “ล่องนาวาไปอีกหนึ่งหนึ่งก็จะถึง” จึงล่องเรือไปตามทางที่บุรุษนั้นชี้ทางบอกให้ ในไม่ช้าก็บรรลุถึงซึ่งวัดไลย์ดังปรารถนา เมื่อถึงแล้วจึงจอดนาวาเข้าที่ท่าน้ำหน้าวัด อาบน้ำชำระร่างกายเป็นอันดีแล้วจึงจัดเตรียมดอกไม้ ธูป เทียน เครื่องสักการะพร้อมทั้งดอกมณฑาทิพย์เพื่อจะนำไปถวายแก่พระศรีอริยเมตไตรย

วันนั้นเป็นวันอุโบสถ เมื่อตาทิพย์มณฑานำเครื่องสักการะทั้งหลาย เพื่อจะน้อมถวายแก่พระศรีอริยเมตไตรยนั้นก็คิดอยู่ในใจว่าทำอย่างไรจึงจะได้รู้ว่าพระภิกษุรูปใดคือ องค์พระศรีอริยเมตไตรย ในขณะนั้นจึงคิดขึ้นได้ว่าควรที่เราจะไปนั่งอยู่ที่เชิงบันไดอุโบสถพร้อมด้วยเครื่องสักการะนี้ ถ้าภิกษุสงฆ์องค์ใดได้ทัศนาการเห็นซึ่งดอกทิพย์มณฑานี้เราก็จะรู้ได้ว่า องค์นี้แหละคือ พระศรีอริยเมตไตรย เมื่อคิดได้ดังนั้นแล้วจึงคมนาการไปนั่งอยู่ที่เชิงบันไดอุโบสถ

ด้วยวันนั้นเป็นวันอุโบสถ เป็นวันที่พระภิกษุทั้งหลายจะต้องลงโบสถ์เพื่อกระทำสังฆกรรมสวดพระปาฏิโมกข์ เมื่อถึงเวลาพระภิกษุทั้งหลายจึงพากันลงไปสู่พระอุโบสถ แต่พระภิกษุเหล่านั้นจะได้ทัศนาการเห็นดอกมณฑาทิพย์ที่ตาสุวีนั่งถืออยู่ที่เชิงบันไดพระอุโบสถก็หามิได้ ตาสุวีจึงมีความสงสัยว่าคงจะมาผิดวัดเสียแล้ว แต่ก็ยังมีความมั่นใจว่าจะได้พบพระศรีอริยเมตไตรยตามที่ท้าวสักกเทวราชตรัสบอกมา จึงเข้าไปหาพระภิกษุทั้งหลายแล้วถามว่า ในอารามนี้มีพระภิกษุเพียงเท่านี้หรือๆ ว่ายังมีอยู่อีก พระภิกษุทั้งหลายจึงบอกว่ายังมีอยู่อีกรูปหนึ่ง แต่วันนี้ท่านเกิดอาพาธไม่สามารถจะลงมายังพระอุโบสถได้ ขณะนี้ได้พักผ่อนอิริยาบถอยู่บนกุฏิ เมื่อตาสุวีฟังเช่นนั้นก็มิได้รอช้ารีบขึ้นไปยังกุฏินั้นทันที

เมื่อพระศรีอริยเมตไตรยโพธิสัตว์ได้ทัศนาการเห็นตาสุวีมาแต่สถานที่ไกลได้พิจารณาดูก็รู้ว่า อันว่าท่านมหาบุรษได้มาถึงแล้วไม่มีผิดเพี้ยนตามสุบินนิมิตของเราเมื่อคืนนี้

ฝ่ายตาสุวีเมื่อได้ทัศนาการเห็นพระองค์ก็มิได้มีความลังเลสงสัยแน่ใจว่าผู้นี้แหละคือ พระศรีอริยเมตไตรย จึงเข้าไปสู่ที่ใกล้ถวายนมัสการแล้วจึงกล่าวว่าข้าพระพุทธเจ้าขอกราบถวายนมัสการด้วยน้ำใจอันบริสุทธิแทบฝ่าพระบาทยุคลทั้งสองของพระองค์ผู้จะตรัสรู้เป็นพระสัพพัญญูสัมมาสัมพุทธเจ้าในอนาคตกาลภายหน้า ดังนี้แล้วจึงน้อมถวายดอกมณฑาทิพย์พร้อมด้วยเครื่องสักการะวรามิลทั้งหลาย พระศรีอริยเมตไตรยจึงกล่าวถามว่าดูก่อนท่านมหาบุญ อันว่าดอกมณฑิพย์นี้ท่านได้มาแต่สถานที่ใด ตาสุวีจึงได้เล่าเรื่องราวทั้งหลายตั้งแต่ต้นจนถึงตนออกจากบ้านและได้พบพระองค์อยู่ในขณะนี้ ทั้งนี้นับว่าเป็นบุญกุศลที่ข้าพระองค์ได้กระทำแล้วตั้งความปรารถนาไว้ว่า ขอให้ได้ประสบพบพระองค์ ซึ่งบัดนี้ความปรารถนานั้นสำเร็จสมประสงค์แล้วในวันนี้

เมื่อพระศรีอริยเมตไตรยได้ฟังคำของตาสุวีเช่นนั้น จึงกล่าวว่าจำเดิมแต่วันนี้เป็นต้นไป ขอท่านอย่าได้นำเรื่องนี้ไปแสดงให้ผู้ใดทราบก่อน เพราะถ้าเช่นนั้นกิตติศัพท์อันนี้จะลือกระฉ่อนไปทั่วทิศานุทิศมหาชนทั้งหลายเมื่อได้ทราบข่าวเช่นนี้แล้วก็จะพากันมา

เลื่อมใสในตัวอาตมา จะทำให้เกิดการโกลาหลโดยใช่เหตุ เพราะมหาชนทั้งหลายส่วนมากมีความปรารถนาใคร่จะได้พบอาตมา ส่วนตัวท่านนั้นนับว่าเป็นบุญกุศลอันยิ่งใหญ่แล้วที่ได้มาพบอาตมาในกาลครั้งนี้ ขอให้ท่านจงหมั่นประกอบกองการกุศลกรรมคุณงามความดีทั้งหลาย มีการให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา เป็นต้น ให้ยิ่งๆ ขึ้นไปเถิด จะได้เป็นทางให้ได้บังเกิดร่วมกันอนาคตกาลภายหน้า

เมื่อพระศรีอริยเมตไตรยและตาสุวีได้ฟังสนทนาเป็นธัมมาสากัจฉาอันนำมาซึ่งความปีติรื่นเริงยินดีตามสมควรแล้ว ตาสุวีจึงได้ปวารณาตัวเพื่อขออยู่อุปัฏฐากรับใช้พระศรีอริยเมตไตรยอันจะเป็นทางก่อสร้างเพิ่มเติมกุศลบุญบารมีสืบต่อไป

ตาสุวีได้อยู่อุปัฏฐากรับใช้พระศรีอริยเมตไตรยตามความปรารถนาของตนที่อาวาสวัดไลย์นั้น ได้ประกอบด้วยกุศลศรัทธา ชักชวนมหาชนพุทธบริษัททั้งหลายก่อสร้างบูรณะปฏิสังขรเสนาสนะวัตถุและถาวรวัตถุทั้งหลายมีโบสถ์ วิหาร ศาลาการเปรียญ เป็นต้น และมีการชักชวนประชาชนร่วมใจกันปลูกต้นโพธิ์และต้นตาล เป็นอาทิ มหาชนทั้งหลายได้ร่วมกันบูรณะก่อสร้างวัดไลย์ให้เจริญรุ่งเรืองได้ดังปรารถนา แต่ตาสุวีนั้นจะได้อิ่มในกองบุญกองกุศลเพียงนั้นก็หาไม่ วันหนึ่งจึงเข้าไปหาพระศรีมหาอาริยเมตไตรย์แล้วทูลว่า พระเจ้าข้าข้าพระองค์พร้อมด้วยมหาชนพุทธบริษัท ต่างประกอบด้วยกุศลศรัทธาอันแรงกล้า ปรารถนาที่จะทำการหล่อรูปพระองค์ไว้เพื่อกราบไหว้สักการะบูชา ทั้งจะได้ปรากฏเป็นอนุสสติแก่มหาชนพุทธบริษัททั้งหลายในอนาคตกาลภายหน้าสืบไป

พระศรีอริยเมตไตรยโพธิสัตว์ เมื่อได้สดับตาสุวีทูลมาเช่นนั้น พระองค์ทรงห้ามไว้แล้วตรัสว่า ดูก่อนท่านมหาบุญ อันว่าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเราทั้งหลาย พระองค์ทรงแสดงเจดีย์สถานที่พวกเราพุทธบริษัทพึงกราบไหว้บูชาสักการะไว้ ๔ ประเภทด้วยกัน คือ

๑. อุทเทสิกเจดีย์ ได้แก่ เจดีย์ คือ พระปฏิมาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นต้น

๒. บริโภคเจดีย์ ได้แก่ เจดีย์ที่บรรจุเครื่องอุปโภคของพระองค์ มีบาตร จีวร เป็นต้น

๓. ธรรมเจดีย์ ได้แก่ เจดีย์ที่บรรจุพระธรรมคำสั่งสอนของพระองค์

๔. พระธาตุเจดีย์ ได้แก่ เจดีย์ที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระองค์

อันว่าเจดีย์ทั้ง ๔ ประเภทนี้ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงไว้เพื่อมหาชนพุทธบริษัททั้งหลาย เมื่อระลึกถึงพระคุณของพระองค์แล้วจะได้กราบไหว้ สักการะนมัสการเป็นอนุสสติเครื่องระลึกถึงพระองค์จัดว่าเป็นบุญสถาน ๔ ประเภท ก็แลการที่พวกท่านทั้งหลายจะได้ชักชวนกันเพื่อหล่อรูปของอาตมาไว้เพื่อสักการะนั้นยังไม่เป็นการสมควร เมื่อท่านทั้งหลายมีศรัทธาประสาทะใคร่ที่จะกระทำแล้วไซร้ก็ขอให้จงชักชวนกันหล่อรูปพระปฏิมาเถิด เพื่อเป็นพุทธานุสสติทั้งจะไม่ผิดพุทธโอวาสที่ทรงประทานไว้ ยังจะได้เป็นที่กราบไหว้บูชาของพุทธศาสนิกชนบริษัททั้งหลายสืบต่อไปในภายภาคหน้า

ครั้นตาสุวีได้ฟังเช่นนี้ก็เกิดปีติปราโมทย์ยินดี จึงชักชวนซึ่งกันและกันกระทำการหล่อรูปพระพุทธปฏิมาไว้รวม ๔ องค์ ได้เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของพุทธบริษัททั้งหลายสืบมา

อยู่จำเนียรกาลนานมาโดยลำดับ วันหนึ่งเป็นวันปัณณรสีดิถีที่ ๑๕ ค่ำ แห่งปักษ์พระศรีอริยเมตไตรยโพธิสัตว์ทรงแสดงธรรมแก่พุทธบริษัททั้งหลายที่มาร่วมประชุมกันในวันธรรมสวนะ ณ ศาลาโรงธรรม พระองค์ทราบแสดงอริยสัจธรรมกถา พรรณาถึงความจริงอันเป็นประเสริฐสี่อย่างคือ ทุกข์ สมุหทัยเหตุให้เกิด นิโรธความดับทุกข์ และมัคค์ปฏิปทาอันยอดเยี่ยมที่จะให้ถึงซึ่งความดับทุกข์แล้วพระองค์ทรงพรรณาถึงผลอานิสงค์ที่บุคคลผู้ประกอบด้วยศรัทธาชักชวนกันมาก่อสร้างบูรณะปฏิสังขรเสนาสนะวัตถุ และถาวรวัตถุต่างๆ มีโบสถ์ วิหาร ศาลาการเปรียญ และสถูปเจีดีย์ เป็นต้น ว่าจะได้รับผลแห่งการกระทำตามศรัทธานั้นๆ เมื่อได้จุติจากอัตตภาพนี้แล้วก็จะได้บังเกิดยังสุคติโลกสวรรค์เสวยทิพย์สมบัติต่างๆ ตามสมควรแก่ศรัทธา พระองค์ทรงแสดงให้มหาชนผู้มาสโมสร

สันนิบาต ณ ธรรมศาลานั้นเกิดปีติโสมนัสแกล้วกล้าในกองบุญกองกุศลที่ตนได้กระทำไว้ ทรงแสดงพระไตรลักษณ์คือ สามัญลักษณะสามประการอันเป็นสภาพที่เสมอกันในสังขารทั้งปวงว่า บรรดาสัพพสังขารทั้งปวงทั้งวิญญาณและหาวิญญาณมิได้ ล้วนตกอยู่ในลักษณ์ที่เสมอกันทั้งหมดทั้งสิ้น คือ เป็นสภาพไม่เที่ยง เมื่อมีเกิดในเบื้องต้นแล้วมีการแปรปรวนเปลี่ยนแปลงไปในท่ามกลางและต้องแตกสลายทำลายไปในที่สุดประกอบด้วยทุกข์ คือ เป็นสภาพที่สัพพสัตว์ทั้งหลายทนได้ยาก ทั้งที่เป็นทุกข์ที่จรมา และทุกข์ประจำสังขาร อันได้แก่ ความเย็น ร้อน หิว กระหาย และความแก่ ความเจ็บ ความตาย เป็นต้น ทั้งเป็นสภาพที่ไม่มีตัวตน ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของและรูป เมื่อขาดปัจจัยอย่างใดอย่างหนึ่งก็มีอันตั้งอยู่ไม่ได้ ต้องแตกสลายทำลายไปเหมือนกันทั้งสิ้น สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้เป็นบรมครูของพวกเราทั้งหลายตรัสไว้เช่นนี้ เหตุนั้นของพวกท่านทั้งหลายจงอย่ายึดมั่นถือมั่นในสัพพสังขารทั้งปวง จงประพฤติปฏิบัติเพื่อความหลุดพ้นจากสงสารวัฏฏ์หวังอบรมมหานครนฤพานในอนาคตกาลโน้นเถิด

เมื่อพระศรีอริยเมตไตรยโพธิสัตว์แสดงธรรมเทศนาจบลงในวันนั้น สมเด็จอมรินทราธิราชพร้อมด้วยเทพบริวารได้เข้าไปนมัสการพระศรีอริยเมตไตรยโพธิสัตว์ ณ ธรรมศาลานั้น พระองค์ได้ตรัสกะอมรินทราธิราชว่า ดูก่อนเทวาบัดนี้พระศาสนาของสมเด็จพระสมณะโคดมสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ล่วงเลยมายังมิได้ครึ่งกึ่งพระศาสนา อาตมาได้ลงมาเยี่ยมเยือนครั้งนี้ก็นับว่าเป็นกุศลบารมีอันประเสริฐ

ทั้งได้บรรพชาอุปสมบทในพระศาสนา ได้ประพฤติปฏิบัติไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ภาวนาเป็นอันดี อนึ่งได้อบรมแนะนำสั่งสอนมหาชนพุทธบริษัทให้อาจหาญร่าเริงและยึดมั่นในสัมมาปฏิบัติตลอดมา ทั้งมีศรัทธาสามารถในการบำรุงพระพุทธศาสนาให้ถาวรวัฒนาสืบต่อไป อันเวลาที่อาตมาได้มาบำเพ็ญบารมีครั้งนี้ก็เห็นว่าเป็นกาลเวลาอันสมควรแล้ว บัดนี้ควรที่อาตมาจะได้กลับไปสู่ดุสิตสถานเพื่อได้พักผ่อนอยู่สำราญ อริยาบทตามอัธยาศัยในกาลอันสมควรสืบไป

ท้าวสักกเทวราชทรงสดับเช่นนั้น ทรงให้สาธุการแล้วตรัสว่า ขอพระองค์จงเสด็จไปประทับยังดุสิตเทวสถานเพื่อสำราญพระอิริยาบทตามพระทัยปรารถนาเถิด เมื่อตรัสดังนั้นแล้วทรงบันดาลให้เกิดอัศจรรย์มีพายุ อากาศวิปริตมืดครึ้มไปทั่วทิศานุทิศ คนทั้งหลายในที่นั้นจะได้ทัศนาการเห็นซึ่งกันและกันก็หามิได้ ฝ่ายพระศรีอริยเมตไตรยก็เสด็จขึ้นสู่กุฏิที่ประทับแล้วเข้าสู่ที่เจริญกัมฐานมิช้าก็จุติ จากอัตตภาพแห่งมนุษย์ทรงถือกำเนิดเป็นเทพบุตรประทับอยู่ยังสวรรค์อันมีนามว่า "ดุสิต" ซึ่งเป็นที่ประทับของพระโพธิสัตว์เจ้าทุกพระองค์มีนางเทพอัปสรทั้งหลายเป็นบริวาร เสวยทิพยสมบัติเกษมสำราญพระทัยตั้งแต่กาลบัดนั้น

ฝ่ายภิกษุสามเณรและประชาชนคนทั้งหลายเมื่อเกิดเหตุอัศจรรย์ซึ่งอยู่ดีๆ มีพายุพัด อากาศวิปริตมืดครึ้มไปทั่วเช่นนั้น ต่างก็พากันตกใจสงสัยว่าจะมีเหตุร้ายอะไร ครั้นเมื่อเหตุการณ์ต่างๆ ได้สงบลงแล้วจึงพากันไปยังกุฏิพระศรีอริยเมตไตรย ครั้นได้พบว่าพระองค์ได้ทำกาลกิริยามรณภาพเสียแล้วเช่นนั้นจึงพากันโศกเศร้า ปริเวทนาการเที่ยวบอกซึ่งกันและกันด้วยความโศกเศร้าอาดูรน่าจะเวทนาเป็นยิ่งนัก

มหาชนพุทธบริษัททั้งหลายเมื่อได้ทราบข่าวเช่นนั้น ต่างพากันมาสู่อารามวัดไลย์อย่างมากมาย ทุกคนต่างปริเวทนาร่ำไรรำพันต่างๆ นาๆ เสียงมหาชนที่ปริเวทนาการรำพันนั้นเป็นที่น่าเวทนาเป็นยิ่งนัก ต่อมาเมื่อความเศร้าโศกร่ำไห้ค่อยสงบลงบ้างแล้ว ภิกษุสามเณรและมหาชนทั้งหลายจึงได้ช่วยกันจัดพิธีกับสรีรศพตามประเพณีนิยมได้ร่วมกันบำเพ็ญทักษิณานุประทานถวายด้วยประการต่างๆ

เมื่อได้กระทำการบำเพ็ญกุศลทักษิณษานุประทานถวายสิ้นวันพอสมควรแล้ว ประชาชนทั้งหลายจึงได้พร้อมใจกันจัดพิธีการฌาปนกิจสรีรศพของพระศรีอริยเมตไตรย แต่เมื่อได้การฌาปนกิจแล้วนั้น อัฐธาตุของพระองค์จะไหม้เป็นเถ้าถ่านเหมือนของบุคคลสามัญธรรมดาไม่ แต่อัฐทั้งหลายได้กลายเป็นธาตุทองแดงไปสิ้น เป็นที่แปลกประหลาดมหัศจรรย์แก่ผู้ที่ได้พบเห็นยิ่งนัก มหาชนทั้งหลายจึงได้ปรึกษาและตกลงกันว่าจะนำอัฐ

ธาตุของพระองค์มาหล่อรูปปฏิมาไว้เพื่อเป็นที่เคารพกราบไหว้สักกะบูชาแล้วจึงได้เก็บอัฐธาตุเหล่านี้ไว้ในที่อันสมควร

ครั้นเมื่อถึงวันเป็นมหามงคล ภิกษุสงฆ์และมหาชนจึงได้ช่วยกันเตรียมการที่จะทำพิธีหล่อรูปพระศรีอริยเมตไตรย มีการจัดเตรียมสถานที่และพิธีการต่างๆ อย่างเอิกเกริกมโหฬาร เมื่อเตรียมการทุกอย่างเรียบร้อยแล้วจึงได้ทำการหลอมอัฐธาตุทองแดงนั้น แต่จะทำการหลอมอย่างไรธาตุทองแดงนั้นก็หาละลายตามความปรารถนาไม่ ภิกษุสงฆ์และมหาชนทั้งหลายได้พยายามที่จะทำการหลอมอัฐธาตุนั้นโดยมิท้อถอยต่างมุ่งหวังที่จะให้สำเร็จสมประสงค์ให้จงได้

ในขณะที่ภิกษุสงฆ์และมหาชนกำลังหลอมอัฐธาตุทองแดงอยู่นั้น ด้วยอำนาจแห่งศรัทธาของมหาชนผู้ตั้งความปรารถนามั่นในการที่จะหล่อรูปองค์พระศรีอริยเมตไตรยให้สำเร็จ จึงบันดาลให้บัณฑุกัมพลศิลาอาสน์ของท้าวสักกเทวราชแสดงอาการร้อน ท้าวเธอทรงสงสัยในมูลเหตุที่ทำให้เป็นเช่นนั้นจึงทรงพิจารณาด้วยทิพจักษุญาณก็ทรงทราบว่าขณะนี้พระภิกษุสงฆ์และมหาชนผู้มีศรัทธาเลื่อมใสกำลังกระทำพิธีที่จะหล่อรูปปฏิมาพระศรีอริยเมตไตรย เพื่อสักการะบูชาและเพื่ออนุชนพุทธบริษัทผู้เกิดมาในภายหลังได้เป็นอนุสสติระลึกถึงพระองค์สืบไป แต่ได้เพียรพยายามกระทำการหลอมอัฐธาตุมายังหาสำเร็จไม่ บัดนี้ควรที่เราจะเสด็จไปเพื่อยังความปรารถนาของมหาชนทั้งหลายให้สำเร็จสมมโนรถ ทั้งรูปขององค์พระศรีอริยเมตไตรยนี้จะได้เป็นที่เคารพกราบไหว้บูชาของพุทธบริษัทผู้ปรารถนาที่จะเกิดมาได้พบพระศาสนาของพระองค์สืบต่อไปในภายหน้า

เมื่อท้าวสักกเทวราชทรงดำริเช่นนั้นแล้ว จึงทรงแปลงพระองค์เป็นตาชีปะขาว เสด็จจากดาวดึงส์เทวโลกมาสู่มณฑลพิธีที่กระทำการหลอมอัฐิธาตุ ขณะนั้นเป็นเวลาใกล้เพล ตาชีปะขาวจึงได้เข้าไปหาพระภิกษุทั้งหลายแล้วอาราธนาให้ภิกษุทั้งนั้นไปรับอาหารบิณฑบาตเพลเสียก่อน ครั้นพระภิกษุทั้งหลายพากันไปฉันท์เพลแล้ว ตาชีปะขาวจึงตั้งจิตต์อธิษฐานขอให้ทำการหล่อรูปปฏิมาครั้งนี้จงสำเร็จสมความปรารถนาเพื่อมหาชนพุทธบริษัทได้สักการะบูชาสืบต่อไปในภายหน้าแล้วจึงทำการหลอมอัฐิธาตุก็ละลายสมความปรารถนา ต่อจากนั้นจึงจัดการเททองหล่อรูปพระศรีอริยเมตไตรย ทองนั้นก็เต็มเรียบร้อยเป็นอันดี มีทรวดทรงลักษณะสวยงาม จะได้มีที่บกพร่องแม้สักน้อยหนึ่งก็หามิได้ เมื่อรูปปฏิมาสำเร็จเรียบร้อยสมพระทัยปรารถนาแล้วองค์อมรินทราธิราชก็เสด็จกลับวิมานของพระองค์ ณ เวลานั้น

เมื่อภิกษุสามเณรฉันท์ภัตตาหารเพลเสร็จแล้ว จึงพากันกลับมายังโรงปรำพิธี ครั้นเห็นรูปหล่อพระศรีอริยเมตไตรยสำเร็จเรียบร้อยแล้ว ทั้งมีรูปทรงงดงามยิ่งนักต่างมีความปีติโสมนัสยินดีเป็นอย่างยิ่ง ได้เที่ยวตามหาตาชีปะขาว ผู้ที่มาอาสาหล่อให้แต่จะเที่ยวตามหาเท่าไรก็ไม่พบ พระภิกษุสงฆ์และประชาชนทั้งหลายจึงแน่ใจกันว่าอันว่าตาชีปะขาวนั้นคงจะเป็นองค์อัมรินทราธิราชแปลงมาเพื่อช่วยหล่อรูปพระศรีอริยเมตไตรยประทาน

ให้แก่พวกเราทั้งหลาย จึงได้บอกกันต่อๆ ไปถึงเหตุมหัศจรรย์นี้ยังความปีติยินดีให้บังเกิดแก่มหาชนทั้งหลายโดยทั่วไป มหาชนทั้งหลายเหล่านั้นต่างพากันมานมัสการกราบไหว้บูชาต่างชื่นชมยินดีกับรูปหล่อพระศรีอริยเมตไตรยที่มีความสวยงามเป็นยิ่งนัก เมื่อได้พินิจพิจารณาไปก็ได้ประจักษ์ว่าที่ริมพระโอษฐ์นั้นมีรอยพร่องไปหน่อยนึง และที่ปลายนิ้วพระหัตถ์ก็เป็นรอยปรากฏให้เห็นได้ประชาชนทั้งหลายจึงกล่าวกันว่า ทั้งนี้คงจะเป็นเพราะบุพกรรมที่พระองค์เคยทรงตกปลาเมื่อเป็นพระกุมาร

พระภิกษุสงฆ์และมหาชนทั้งหลาย จึงได้ป่าวประกาศชักชวนกันจัดงานฉลองสมโภชน์รูปหล่อพระศรีอริยเมตไตรยอย่างเอิกเกริกมโหฬารด้วยการจัดการเล่นมหรสพต่างๆ มากมาย เป็นที่สนุกสนานครึกครื้นรื่นเริงบันเทิงใจกันทุกถ้วนหน้า ทั้งมีกุศลศรัทธานมัสการกราบไหว้บูชาด้วยเครื่องสักการะวรามิสทั้งหลาย มีดอกไม้ธูปเทียน เป็นต้น

มหาชนพุทธบริษัททั้งหลายได้จัดงานพิธีสมโภชน์รูปหล่อพระศรีอริยเมตไตรยตามสมควรแก่ศรัทธาแล้ว จึงได้อัญเชิญรูปหล่อนั้นประดิษฐาน ณ สถานที่อันเหมาะและสมควร เพื่อมหาชนพุทธบริษัทผู้มีจิตศรัทธาเลื่อมใสในพระองค์จะได้นมัสการกราบไหว้บูชาสักการะสืบต่อไปชั่วกาลนานฯ

ประเพณีแห่พระศรีอาริย์

อันว่า "พระศรีอริยเมตไตรย" หรือที่ประชาชนส่วนมากทั่วๆ ไปนิยม เรียกว่า "พระศรีอาริย์" นั้น เป็นพระรูปหล่อแบบ "พระพุทธสาวก" คือมีศีรษะโล้น ไม่มีเปลวรัศมี นั่งขัดสมาธิคล้ายพระพุทธรูปปางมารวิชัย มีลักษณะสวยงามมาก ประดิษฐานที่วัดไลย์ ตำบลเขาสมอคอน อำเภอท่าวุ้ง จังหวัดลพบุรี เป็นที่ศรัทธาเลื่อมใสของพุทธศาสนิกชนทั้งในจังหวัดลพบุรีเอง จังหวัดใกล้เคียงและทั่วๆ ไปเป็นอย่างยิ่ง ในปีหนึ่งๆ จะมีพุทธศาสนิกชนมานมัสการจากสถานที่ใกล้และไกลเป็นจำนวนมากทุกๆ ปี นับว่าเป็นปูชนียวัตถุอันสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของจังหวัดลพบุรีทีเดียว

ทางวัดจัดให้มีงานนมัสการองค์พระศรีอริยเมตไตรย ประจำปีๆ ละ ๓ ครั้ง โดย

ครั้งที่ ๑ กำหนดวันขึ้น ๑๔ ถึงแรม ๑ ค่ำ เดือน ๓

ครั้งที่ ๒ กำหนดวันขึ้น ๑๔ ถึงแรม ๑ ค่ำ เดือน ๖

ครั้งที่ ๓ กำหนดวันแรม ๔ - ๕ เดือน ๑๑

ในการจัดงานนมัสการประจำปีนั้นแต่โบราณกาลมา ทางคณะกรรมการจัดงานจะอัญเชิญองค์พระศรีอริยเมตไตรยออกจัดขบวนแห่ฯ ไปตามเส้นทางเพื่อให้ประชาชนได้กราบไหว้นมัสการก่อนที่จะมาเปิดงานนมัสการที่วัดปีละ ๒ ครั้ง โดยในครั้งแรกกำหนดในวันขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๖ เป็นการแห่ทางบก ครั้งที่ ๒ กำหนดวันแรม ๔ ค่ำ เดือน ๑๑ เป็นการแห่ทางน้ำ สำหรับประเพณีการแห่ทางน้ำนี้เป็นที่น่าเสียดายเป็นอย่างยิ่งว่าเมื่อถึงกำหนดเดือน ๑๑ คำโบราณว่า "เดือน ๑๑ น้ำนอง เดือน ๑๒ น้ำทรง พอถึงเดือนอ้าย เดือนยี่ น้ำก็ลี่ไหลลง" นั้นไม่มีเสียแล้วเมื่อติดขัดด้วยเรื่องน้ำและพาหนะทางน้ำคือ ไม่มีการใช้เรือเป็นพาหนะแล้ว ประเพณีการแห่พระศรีอาริย์ทางน้ำจึงต้องหยุดไปโดยปริยายเป็นเวลาประมาณ ๓๐ ปี

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ทางคณะประชาชนอันมีองค์การบริหารส่วนตำบลบางขาม กำนันผู้ใหญ่บ้าน ตำบลบางขามพร้อมด้วยประชาชนในท้องถิ่นที่ขบวนแห่พระศรีอาริย์ได้แห่ผ่านไปได้รวมตัวกันมาขอร้องให้คณะกรรมการจัดงานฯ ได้ฟื้นฟูประเพณีการแห่ฯ เดือน ๑๑ ขึ้นมาใหม่อีกถึงแม้จะไม่มีน้ำ ไม่มีคนใช้พาหนะทางน้ำก็ขอให้เป็นการแห่ทางบกเหมือนการแห่ในเดือน ๖ ก็ได้

ฉะนั้น คณะกรรมการจัดงานประเพณีฯ ได้ร่วมกับประชาชนทั้งหลายที่ได้รวมกันมาร้องขอให้ฟื้นฟูการจัดงานประเพณีแห่พระศรี

อาริย์ เดือน ๑๑ ขึ้นมาใหม่ โดยจัดขบวนแห่ไปทางบกเป็นแต่ว่าเส้นทางที่จะแห่ไปนั้นเป็นเส้นทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำบางขาม ในเขตตำบลบางขาม อำเภอบ้านหมี่ ซึ่งการแห่ในเดือน ๖ นั้น จะแห่ไปทางฝั่งตะวันออกขอแม่น้ำบางขาม การฟื้นฟูการแห่เดือน ๑๑ นี้ เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๗ เป็นต้นมา

สำหรับประเพณีการแห่พระศรีอริยเมตไตรย เดือน ๑๑ ซึ่งมีกำหนดตรงกับวันแรม ๔ ค่ำ เดือน ๑๑ ของทุกปี ที่คณะกรรมการฯ ได้จัดขึ้นมาใหม่จากที่ต้องหยุดไปโดยปริยายประมาณ ๓๐ ปีนั้น มีกำหนดการดังที่คณะกรรมการฯ ได้ประชาสัมพันธ์ไว้ในตอนที่ว่าด้วยประเพณีการแห่เดือน ๑๑ แล้ว

ในวันขึ้น ๑๔ ค่ำ ถึงแรม ๑ ค่ำ เดือน ๖ ของทุกๆ ปี ทางคณะกรรมการ วัด ซึ่งมีท่านเจ้าอาวาสเป็นประธาน จะจัดการอัญเชิญรูปหล่อพระศรีอาริย์ ออกมาประดิษฐานยังปรำพิธีเพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้นมัสการปิดทอง และเป็นที่น่ายินดีเป็นอย่างยิ่งที่คณะกรรมการจัดงานของวัดไลย์และประชาชนทั้งหลายได้ช่วยกันรักษาประเพณีอันเก่าแก่ไว้ได้เป็นอย่างดี คือ ประเพณีแห่พระศรีอาริย์ ซึ่งเมื่อถึงวันขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๖ ของทุกๆ ปี ก่อนที่จะเปิดงานนมัสการซึ่งเป็นประจำปีนั้น ทางคณะกรรมการจัดงานและประชาชนก็จะได้อัญเชิญรูปหล่อพระศรีอาริย์ขึ้นประดิษฐานบนตะเข้ ชนิดไม่มีล้อ จัดขบวนแห่ด้วยการให้ประชาชนมาร่วมขบวนฉุดลาก

ไปตามเส้นทางที่กำหนดไว้ เมื่อถึงที่สุดทางที่จะแห่ไปก็เปิดโอกาสให้ประชาชนได้สรงน้ำพระศรีอาริย์แล้วให้ผู้มีศรัทธาเลื่อมใสได้นมัสการปิดทอง เมื่อถึงเวลาอันสมควรก็จะนำขบวนแห่กลับไปประดิษฐานยังปรำพิธีเพื่อเปิดงานนมัสการต่อไป

อันประเพณีการแห่พระศรีอาริย์นี้ท่านผู้เฒ่าผู้แก่ได้เล่าให้ฟังว่า เป็นงานประจำปีอันสนุกสนานครึกครื้นมากที่สุดงานหนึ่ง เพราะเมื่อถึงกำหนดวันขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๖ ของทุกๆ ปี ประชาชนทั้งหลายจะจัดประดับตกแต่งช้างม้าเสียสวยงามเช่นนั้นก็เพื่อจะเอาม้ามาล่อช้างร่วมการแสดงต่างๆ เกาะกลุ่มกันไปเป็นกลุ่มๆ ซึ่งมีทั้งบันเทิงบ้องกลองยาว เพลงฉ่อย เพลงพวงมาลา และการละเล่นต่างๆ ซึ่งแล้วแต่ทางผู้ใดจะถนัดการแสดงทางไหนก็แสดงกันไปอย่างสนุกสนาน ส่วนผู้ที่ไม่แสดงอะไรก็ทำการฉุดลากตะเข้ไปดูการละเล่นต่างๆ ไปด้วย เป็นการสนุกสนานที่สุดตั้งแต่เริ่มขบวนแห่ออกจากวัด

ปัจจุบันการแห่พระศรีอาริย์ ซึ่งได้จัดให้มีการแห่มาโดยตลอดทุกปีก็ยังนับว่าเป็นงานเทศกาลที่สนุกสนานมาก ถึงแม้ว่าการเล่นบางสิ่งบางอย่างจะไม่มีเหมือนสมัยโบราณเพราะกาลเวลาและภูมิประเทศเปลี่ยนแปลงไป แต่ก็ยังนับว่าทางคณะกรรมการจัดงานและประชาชนยังคงรักษาประเพณีดั้งเดิมไว้ ได้ดีมาก คือเมื่อถึงวันกำหนดดังกล่าว ทางคณะกรรมการจัดงานก็จะอัญเชิญรูปหล่อ พระศรีอาริย์ขึ้นประดิษฐานบนตะเข้ ใช้เชือกขนาดใหญ่ผูกสองเส้นเป็นสองแถว และประชาชนทั้งหลายที่มาร่วมในขบวนแห่ก็ช่วยกันฉุดลากไปตามเส้นทางที่กำหนดไว้ เมื่อไปถึงสถานที่ซึ่งสุดเส้นทางที่กำหนดไว้ก็จะให้ประชาชนได้สรงน้ำพระศรีอาริย์และนมัสการปิดทอง เมื่อได้เวลาอันสมควรแล้วก็จะนำขบวนแห่กลับวัดเพื่อเปิดงานนมัสการต่อไป

ในขบวนแห่จะมีแตรวง และวงกลองยาวเล่นกันไปตลอดทางที่แห่ทั้งไปและกลับ ซึ่งก็นับว่าเป็นการสนุกสนานมากทีเดียว และประเพณีอีกอย่างหนึ่งที่ยังมีอยู่ในปัจจุบันแต่โบราณกาลมา คือ ประเพณีทำโรงทาน ซึ่งตามระยะทางที่ขบวนแห่ผ่านไปนั้น จะมีโรงทานตั้งอยู่เรียงรายไปโดยตลอดเส้นทาง แต่ละโรงทานจะจัดหาอาหารไว้ไม่เหมือนกันจะมีทั้งข้าวต้ม ข้าวแกง ขนมจีนน้ำยา และเครื่องดื่มนานาชนิด ผู้ที่ไปร่วมกับขบวนแห่ถ้าหากว่าจะทดลองรับประทานทุกๆ โรงทานที่ผ่านไปแล้วกว่าจะตลอดทางก็เห็นจะมีอันกลับมากับขบวนแห่ไม่ได้เป็นแน่เพราะมีอันจะต้องท้องอืดเดินไม่ไหวเสียก่อน ก็เป็นอันว่าทุกท่านที่ไปร่วมกับขบวนแห่นั้นจะต้องไปประสบกับความหิวโหยกลับมาเป็นอันขาด ทั้งเลือกรับประทานได้ตามอัธยาศัย

เมื่อขบวนแห่กลับมาถึงวัดก็จะเป็นเวลาประมาณ ๑๕.๐๐ - ๑๖.๐๐ น. จะเปิดให้ประชาชนได้สรงน้ำอีกครั้งหนึ่ง ท่านที่ชอบการเล่นรำเมิงบ้องกลองยาวก็จะได้แสดงกันอย่างเต็มที่เป็นการสนุกสนานที่สุด

ถ้าหากท่านผู้ใดยังไม่เคยร่วมขบวนแห่พระศรีอาริย์ ยังไม่เคยเห็นหรือว่าเคยร่วมขบวนสนุกสนานอีกละก็ทางคณะกรรมการจัดงานนมัสการยินดีขอเชิญทุกท่านได้มาร่วมขบวนแห่ซึ่งเป็นประเพณีโบราณเก่าแก่กระทำสืบต่อกันมา ท่านจะได้ทั้งบุญกุศล ทั้งความสนุกสนานรื่นเริงและได้ดูประเพณีที่พวกเราทั้งหลายได้พยายามรักษาและจะพยายามรักษากันไว้เพื่อให้ลูกหลานที่เกิดมาในภายหลังต่อๆ ไปได้พบเห็น และได้ชื่นชมกันต่อไปในวันข้างหน้า แต่ก็ไม่แน่นักว่าเราทั้งหลายจะรักษาไว้ได้สักแค่ไหน เพราะเมื่อกาลเวลาล่วงไป ภูมิประเทศเปลี่ยนแปลงไปสิ่งต่างๆ ทั้งหลายก็ต้องเปลี่ยนไปตามกาลเวลา ใครจะทราบได้ว่าต่อไปอีกเท่าไรในวันข้างหน้าพระศรีอาริย์จะไม่ได้ทรงอยู่บนตะเข้ให้ประชาชนได้ฉุดลากแห่กันไปอย่างสนุกสนานเหมือนทุกวันนี้ แต่พระศรีอาริย์อาจจะทรงไปประดิษฐานอยู่บนรถยนต์ซึ่งมีคนขับแห่ไป ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้นจริงก็นับว่าเป็นที่น่าเสียดายเป็นอย่างยิ่งที่ลูกหลานอนุชนทั้งหลายที่เกิดมาภายหลังจะไม่มีโอกาสได้เห็นประเพณีเช่นนี้อีก

กำหนดงานประเพณีแห่พระศรีอริยเมตไตรย

วัดไลย์ ตำบลเขาสมอคอน อำเภอท่าวุ้ง จังหวัดลพบุรี

ประเพณีการแห่พระศรีอริยเมตไตรย วัดไลย์นับเป็นประเพณีเก่าแก่ที่จัดกันมาแต่โบราณกาล ไม่ทราบว่าจัดกันมาแต่สมัยใด โดยในปีหนึ่งจะมีการแห่ ๒ ครั้ง

ครั้งที่ ๑ กำหนดวันขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๖ โดยขบวนแห่จะแห่ไปทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำบางขาม ไปตามถนนสายบางงา-บ้านหมี่ ระยะทางประมาณ ๗ กม.

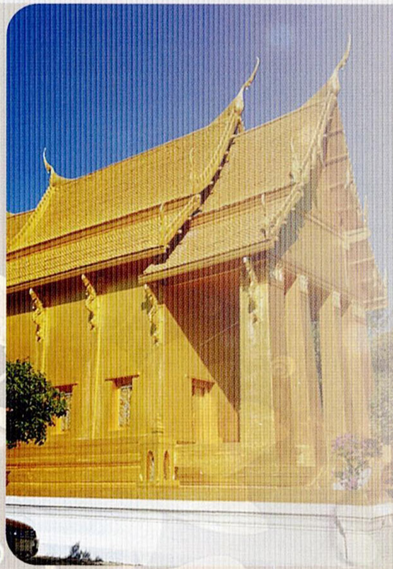
ครั้งที่ ๒ กำหนดวันแรม ๔ ค่ำ เดือน ๑๑ โดยขบวนแห่จะแห่ไปทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำบางขาม ระยะทางประมาณ ๗ กม.เศษ

ในขบวนแห่จะใช้เชือกขนาดใหญ่ผูกตะเข้ทรงเป็นสองแถว ประชาชนที่มาร่วมขบวนก็จะช่วยฉุดลากไปตลอดระยะทางที่แห่ไป และจะแห่กลับตามเส้นทางเดิมโดยขบวนแห่จะจัดเหมือนกันทั้งสองครั้งในทุกปี

คณะกรรมการจัดงานฯ

วัดไลย์ โทร.๐๓๖-๔๘๙๑๐๕

วัดไลย์

วัดไลย์แห่งนี้เป็นวัดที่มีประวัติความเป็นมาอันยาวนาน สันนิษฐานว่าน่าจะสร้างมาแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น ปัจจุบันตั้งอยู่ที่ตำบลเขาสมอคอน อำเภอท่าวุ้ง จังหวัดลพบุรี ซึ่งเป็นเขตติดต่อกับจังหวัดสิงห์บุรี ณ ผืนแผ่นดินบริเวณนี้มีประวัติดจารึกในคัมภีร์ในใบลานเทศนาว่าเป็นหมู่บ้านท่าลาด แขวงเมืองปาวา อันเป็นหมู่บ้านที่อุดมสมบูรณ์ด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหารและเป็นที่มาของ "พระศรีอริยเมตไตรย" หรือที่เราๆ ท่านๆ เรียกกันว่า "พระศรีอาริย์" นั่นเอง

พิพิธภัณฑ์สถาน

ความงดงามและความเป็นวัดเก่าแก่ของวัดไลย์แห่งนี้ นับเป็นเส้นทางแห่งการสืบสานศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของผู้คนในสังคมละแวกนี้ และนี้คืออาคารพิพิธภัณฑ์สถานของวัดไลย์ ที่รวบรวมโบราณวัตถุมาเก็บรักษาไว้ด้วยความสำนึกในคุณค่าของภูมิปัญญาไทยร่วมกัน ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๐ เป็นต้นมา

หอประชุมสงฆ์

จากคำกล่าวที่ว่า "สังขารทั้งปวงมีความเกิดขึ้น ตั้งอยู่ เปลี่ยนแปลงและแตกสลายในที่สุด" บรรดาโบราณวัตถุและปูชนียวัตถุในวัดไลย์ก็ย่อมมีความเป็นไปฉันท์นั้น หลายสิ่งหลายอย่างสูญหายไปกับกาลเวลา แต่อาคารจัตุรมุขอันทรงคุณค่าของศิลปกรรมแห่งนี้ ยังคงตระหง่านท้าทายต่อกาลเวลา หน้าบันทั้งสี่ด้านประดิษฐ์ด้วยไม้แกะสลักรูปพระนารายณ์ทรงครุฑ ที่วิจิตรบรรจงสวยงาม ยากจะหาแห่งใดเสมอเหมือน นับเป็นศิลปกรรมที่ประมาณค่ามิได้

วิหารเก้าห้อง

วัดไลย์แห่งนี้ นอกจากจะเป็นวัดอันเป็นแหล่งศรัทธาประสาทะของเหล่าพุทธบริษัทแล้วยังเป็นแหล่งอันอุดมบริบูรณ์ไปด้วยศิลปกรรม ทั้งทางด้านสถาปัตยกรรม ประติมากรรม และจิตรกรรมอันทรงคุณค่ายิ่ง

ดังเช่นบริเวณที่ผมยืนอยู่นี้ เป็นบริเวณของพระวิหารเก้าห้อง เป็นวิหารที่กอรปไปด้วยงานศิลปกรรมอันล้ำค่าถ่ายทอดถึงภูมิปัญญาไทย ตัววิหารกว้าง ๑๓ เมตร ยาว ๒๙ เมตร มีประตูเข้า-ออก ๔ ประตู นับเป็นวิหารที่มีขนาดใหญ่ มีภาพปูนปั้นเรื่องทศชาติ และปฐมสมโพธิที่ผนังด้านหน้าและด้านหลัง สวยงาม สมบูรณ์ ชนิดเป็นข้อสันนิษฐานว่าพระวิหารหลังนี้สร้างขึ้นในสมัยสุโขทัย มีอายุอยู่ในราว ๘๐๐ – ๙๐๐ ปีเศษ

ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น หน้าตักขนาด ๓.๘ เมตร ซึ่งมีความสมบูรณ์และงดงามตามพุทธคติอย่างมาก

วิหารพระศรีอาริย์

แหล่งสายธารแห่งความศรัทธาของเหล่าพุทธบริษัท คือที่นี่ สถานที่ประดิษฐาน รูปหล่อพระศรีอริยเมตไตรย หรือพระศรีอาริย์ ซึ่งเป็นปูชนีย์วัตถุสำคัญของวัด มีลักษณะสวยงาม หล่อเป็นแบบพระพุทธสาวกคือ ศีรษะโล้น ไม่มีเปลวรัศมีเหมือนพระพุทธรูปโดยทั่วไป

ตามตำนานกล่าวว่า รูปหล่อพระศรีอาริย์องค์นี้ หล่อขึ้นมาจากการหลอมอัฐิธาตุ ซึ่งเป็นทองแดงของพระศรีอริยเมตไตรยโพธิสัตว์ โดยท้าวสักกเทวราชแปลงพระองค์เป็นตาชีปะขาวเสด็จจากดาวดึงส์เทวโลกลงมากระทำการหลอมอัฐธาตุหล่อให้จนเสร็จสวยงาม

จากความศรัทธาของพุทธมหาชนทุกหมู่เหล่าที่มีต่อพระศรีอริยเมตไตรยทำให้เกิดประเพณีและนำไปสู่การสืบสานประเพณีแห่พระศรีอาริย์ หรือประเพณีชักพระ ซึ่งทุกปีในวันขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๖ และวันแรม ๔ ค่ำ เดือน ๑๑ เหล่าพุทธศาสนิกชนจะอัญเชิญรูปหล่อพระศรีอาริย์ประดิษฐานบนตะเข้ชนิดไม่มีล้อ จัดขบวนแห่ด้วยการให้ประชาชนมาร่วมฉุดลากไปตามเส้นทางที่กำหนด เปิดโอกาสให้ประชาชนได้สรงน้ำและกราบนมัสการปิดทองพระศรีอาริย์อย่างทั่วถึง

ลำดับเจ้าอาวาส

วัดไลย์ ตำบลเขาสมอคอน อำเภอท่าวุ้ง จังหวัดลพบุรี

เนื่องด้วยวัดไลย์ เป็นวัดโบราณเก่าแก่มาก ไม่มีผู้ใดทราบว่าก่อสร้างขึ้นมาในสมัยใด? ใครเป็นผู้สร้าง ? มีเจ้าอาวาสปกครองวัดมาแล้วกี่รูป ? ฉะนั้นจึงไม่สามารถที่จะนำรายนามเจ้าอาวาสมาบันทึกไว้ในที่นี้ได้ทุกรูป แต่จะนำมาบันทึกไว้เท่าที่พอจะสืบทราบมาได้จากผู้เฒ่าผู้แก่ ดังนี้คือ

๑. หลวงพ่อบุญ

๒. หลวงพ่อชื่น

๓. หลวงพ่อพลบ

๔. หลวงพ่อสุ่น พุทฺธสโร

๕. พระครูสุพุทธิสุนทร (หลวงพ่อเล็ก)

๖. พระครูสุจิตธรรมธัช (สาย สุจิตฺโต)

๗. พระครูสถิตปุญญาภิสันท์ (สงวน ฐิตปุญฺโญ)

๘. พระครูวิลาส พัฒนคุณ (มหาบุญยัง อคฺคธมฺโม)

กำหนดการงานนมัสการพระศรีอาริย์ประจำปี

วัดไลย์ ตำบลเขาสมอคอน อำเภอท่าวุ้ง จังหวัดลพบุรี

นับแต่โบราณกาลมา ทางวัดได้กำหนดการจัดงานนมัสการพระศรีอาริย์ประจำปีทุกปีมิได้ขาด โดยมีกำหนดวันดังนี้

ครั้งที่ ๑ วันขึ้น ๑๔ , ๑๕ ค่ำ แรม ๑ ค่ำ เดือน ๓

ครั้งที่ ๒ วันขึ้น ๑๔ , ๑๕ ค่ำ แรม ๑ ค่ำ เดือน ๖

ครั้งที่ ๓ วันแรม ๔ , ๕ ค่ำ เดือน ๑๑

หมายเหตุ สำหรับประเพณีการแห่งพระศรีอริยเมตไตรยนั้น แต่โบราณกาลนานมาแล้วจัดให้มีประเพณีการแห่ปีละ ๒ ครั้ง ครั้งแรกกำหนด วันขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๖ ของทุกปี จัดขบวนแห่งทางบกดังที่จัดกันทุกปี ครั้งที่ ๒ กำหนดวันแรม ๔ ค่ำ เดือน ๑๑ ของทุกปี จัดขบวนแห่ทางน้ำ แต่ปัจจุบันทางน้ำไม่มีความสะดวก ประกอบกับประชาชนไม่มีการสัญจรทางน้ำเหมือนสมัยโบราณ จึงได้จัดประเพณีการแห่ทางบกทั้ง ๒ ครั้ง โดยครั้งแรก (วันขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๖ ของทุกปี) จัดขบวนแห่ไปตามถนนฝั่งตะวันออกของแม่น้ำบางขามไปสิ้นสุดบริเวณสนามหน้าโรงเรียนวัดท้องคุ้ง ตำบลบ้านชี อำเภอบ้านหมี่ ครั้งที่ ๒ (วันแรม ๔ ค่ำ เดือน ๑๑ ของทุกปี) จัดขบวนแห่ไปตามถนนฝั่งตะวันตกของแม่น้ำบางขามไปสิ้นสุดที่บริเวณลานวัดเทพอำไพ ตำบลบางขาม อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

